

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris Theologia Tripartita Universa

Complectens nunc Bibliothecam perfectam Viri Ecclesiastici, ordine
sequenti

Controversiae Heterodoxae Ac Scholasticae - Cum speciali Notitia rerum
Modernarum, & Chronologia totius Monarchiae Sacrae, & Saecularis,
Pontificum, Conciliorum &c. Haeresum omnium, ac Propositionum
damnatarum Mundi Sex Aetatum ...

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Controversia 1. De varia in Deo scientia, ac praescientia futurorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38447

Regem, vel ad Concilium regni, eo ipso traditor est Regis & regni.

Nullus est Dominus civilis, nullus est Prælatus, nullus est Episcopus, dum est in peccato mortali.

Populares possunt ad suum arbitrium Dominos delinquentes corrigere.

Decima sunt pura elemosyna, & possunt Parochiani propter peccata suorum Prælatorum, ad libitum suum eas auferre.

Omnes sunt Simoniaci qui se obligant orare pro aliis eis in temporalibus subvenientibus.

Omnia de necessitate absoluta eveniunt.

Religiosi viventes in religionibus privatis, non sunt de religione Christiana.

Dirare Clerum est contra regulam Christi.

Ecclesia Romana est Synagoga satane, nec Papa est proximus, & immediatus Vicarius Christi & Apostolorum.

Juramenta illicita sunt, quæ sunt ad corroborandum humanos contractus, & commercia civilia. Ibidem alia cum Lutero & aliis hæreticis ferè communia.

Data est prædicta Bulla Constantiæ (ubi à Concilio damnatus Wiclefus) 8. Kalend. Martii Pontificatus Martini V. anno primo: & reperitur in Bullarii Romani Tomo I. folio 236.

P A R S   S E C U N D A
R E S O L U T I O N E S
T H E O L O G I C A E
I N S C H O L I S   C O N T R O V E R S A E.

Quia necessarium est Missionario, & cæteris qui alios docent, accuratè discernere Controversias purè Polemicas, à Quæstionibus Scholasticis quæ inter ipsos Catholicos in utramque partem liberè disceptantur: maxime quoque decet virum literatum quæstiones subtiliores in promptu habere quas passim in disputationem venire solent, & quarum ignoratio faciliè doctrinam sanam cum damnata confundit. Hinc, ex plurium desiderio, harum notitiam, statum, argumenta, resolutiones, partim hic, partim alibi, brevi, commodæque methodo exponemus.

C O N T R O V E R S I A   I.

De varia in Deo Scientia, ac præscientia futurorum.

§. I.

Notio, ac divisio scientiæ divinae.

Primò: Deo nulla inest realis distinctio, præterquam trium Personarum: Hinc quævis intellectio, aut volitio divina, aliud non est, quam Deus per se intelligens, aut volens, sine ulla actuum distinctione, aut nova accessione, per quam aliqua mutationis internæ umbra inducatur.

II. Nulla Dei intellectio est merè apprehensiva, aut etiam opinativa: Sed omnis ejus cognitio perfecta scientia est. Quidquid enim cognoscit, id clarè, certòque judicat. Neque judicium illud scientificum formatur more nostro, per compositionem ac divisionem, sed per simplicem repræsentationem, absque eo quod prædicatum ad subjectum mediante copulâ referatur dum affirmat, aut à subjecto removetur dum aliquid negat.

III. Scientia Dei non est discursiva, sive illativa unius ex alio, Quia aliqua mentis imperfectio est, ex antecedente clarior cognito elicere consequentis cognitionem obscuriorem, quod in omni discursu contingit. Hinc dum cognoscit Deus suam omnipotentiam esse productivam leonis, non movetur intellectus divinus à potentia productiva leonis cognita, ad cognoscendum leonem, sed utrumque simul & per se perfectissimè comprehendit.

IV. Divisio scientiæ divinae communior est, in scientiam naturalem sive necessariam, quâ Deus ab æterno,

ante omne liberum decretum suæ voluntatis, cognovit res possibles, quæ non potuerunt aliter se habere, ut mundum esse producibilem: & in scientiam liberam, quâ cognoscuntur res contingentes sive quæ potuerunt aliter se habere v.g. Judam peccare.

Ea divisio aliter exprimitur, in scientiam simplicis intelligentiæ, quâ Deus cognovit res possibles quasi abstrahendo ab earum existentia: in scientiam Visionis, quâ videt totam seriem rerum existentium in quacunque temporis differentia: & in scientiam Mediam quâ cognoscit rem futuram sub conditione contingenti, sive quid homines & Angeli facturi essent pro sua libertate, si cum his vel illis circumstantiis, in hoc vel illo rerum ordine collocarentur.

V. Ut hæc triplicis scientiæ distinctio clarius inhaereat: Primò concipiatur, Deum ab æterno, antequam aliquid extra se producere statuisset, in mente sua, tanquam in lucidissimo speculo, complexum fuisset infinitos rerum ordines, quos si vellet, condere potuisset: Secundò distinctè percepisse, quid in singulis ordinibus futurum esset ex libero hominum & Angelorum arbitrio, si decerneret illos in his vel illis circumstantiis actu producere: Tertiò ex illis omnibus elegisse hunc ordinem rerum, qui à prima mundi creatione perseverat, & continua serie deinceps decurret: Quartò, hæc electione constitutâ, absolute & determinatè ex parte sui actus vidisse omnia quæ in hoc ordine ex libero hominum & angelorum arbitrio fiunt; præter hæc præcivisse universa, quæ in quavis hypothesi futura essent: Atque hæc sub conditione tantum futura, alij per scientiam quam nuncupamus Mediam, alij aliter prænosci contendunt, ut jam dicemus.

§. II. DE

§. II.

DE SCIENTIA MEDIA.

Controversia status, & origo breviter exponitur.

Exorta est controversia hæc in Scholis celeberrima de scientia Media præcipuè circa annum 1588. dum in lucem prodiit liber P. Ludovici Molinae Societatis Jesu Theologi, Ulissipone in Lusitania, de Concordia Gratia &c. Sed & Opere nondum typis vulgato, ut in ipsis cunis præfocaretur, summo studio contendit ex Schola S. Thomæ Dominicus Bannez, alique à quibus doctrina de scientia media, & auxiliis, ad Tribunal S. Inquisitionis Lusitanicæ protecta est, & in multis vehementer accusata. Sed in hoc judicio, omni erroris suspitione liberata, robur potius quam detrimentum accepit. Instauratur in Inquisitione Hispanica nova accusatio: ac primùm Complutensis Universitas, jubente Illustrissimo Nuncio Cardinale Cajetano, & Senatu S. Inquisitionis, Molinae Concordiam per annum integrum rigido examini subjecit. Sed & hinc purior, robustiorque evasit, dum tandem primo Octobris anno 1596. Universitatis calculo declaratur, in Molinae Concordia contineri sanam & Catholicam doctrinam, Scripturæ, Concilii, Patribus, & Scholasticis consentaneam: uti testatur ipse Academicæ Rector in litteris Romam datis ad Cardinalem Pompejum Aragonium, quæ extant apud Paulum Leonardum p. i. n. 56.

Itaque dum scientiæ mediæ per universam Hispaniam exagitata nihil detrimenti, multum verò incrementi, & gloriæ accederet, visum est illius impugnationibus rem totam ad Romanæ Inquisitionis tribunal revocare, ac si ea nondum alibi satis ventilata fuisset. Sic enim ex fidei monumentis rem prodiit Ripalda tom. 2. de ente supernat. *disp. 113. n. 55.* Assesce Dominici Bannez, non acquiescentes iudicio Hispanorum, ad supremum Romanæ Inquisitionis tribunal appellarunt, missoque in sollicitationem causæ legato sui Ordinis, qui prolixum in doctrinam Molinae Scriptum, Cardinali Alexandrino dicatum, obtulit. Cardinalis pro excutienda Molinae doctrina Congregationem octo Theologorum à Clemente VIII. obtinuit, quibus postea duo alii accessere. Sed cum hi ex Molinae Concordia propositiones aliquas modò censurarent, modò easdem censurâ eximerent, placuit tandem Pontifici censuras aut sententias in privatis conventibus hæcenus latas suppressere aut suspendere, & causam totam ad se revocare, solemnî ritu coram se, & Cardinalibus, ac Judicibus disputandam à selectis Doctoribus tum Patrum Dominicanorum, tum Societatis Jesu, utriusque etiam Ordinis Generali assistente.

Inchoatæ itaque sunt die 28. Martii anno 1602. Romæ in litterario theatro, summâ orbis Christiani expectatione, celeberrimæ illæ inter utrumque Ordinem disputationes, quæ ingenti utrimque conatu protractæ fuerunt usque ad annum 1606. Hujus temporis decursu habitæ sunt Conferentiones quadraginta septem, quarum triginta septem præsentente Clemente VIII. celebratæ sunt, quo è vivis sublato, Paulus V. reliquis decem Disputationibus interfuit.

Tandem de rebus disputatis accuratè collecta est Judicium censura, & summo Pontifici tradita; qui,

inquit Ripalda, conveniens cum solis Cardinalibus eam expendit, & de sententia juxta merita causæ ferenda contulit. Ac demum ipsâ die D. Augustino sacra 28. Augusti 1606. majori meliorique Censorum parti adhaerens, cum iisdem Cardinalibus pronunciat, Ut, omnis doctrina Molinae indemnis persisteret, & ut, usque familie sententia in Scholis Catholicis tuto & impunè docerentur, donec aliud à Sancta Sede decernatur. Eâ tamen lege, ut neutra pars alteram censuris carpat, injuriisve lacessat. Quæ Pontificis Sanctio utrique parti intimata est, & ulterior hujus causæ processio interdicta. Hoc Pauli Pontificis Decretum inter alios refert Spondanus ad annum 1606. Et de eo plura notatu digna fuisse tradit Petrus à S. Josepho, Paulus Leonardus, Ripalda, Henao, & Anatus de scientia media *disp. 4. cap. 1.* & in responsione ad fabulas Questionarii Tolosani. Scio quas tenebras his Actis offundere molitur Xantes Mariales in sua Bibliotheca relect. 17. p. 459. & alibi, quas Apostolica auctoritate dissipavit Innocentius X. in calce decreti à se editi 23. Aprilis anno 1654.

Verùm mihi hoc loco consilium non est pluribus monumentis, quæ ad manum sunt, huic causæ præsidium adferre, sed tantum aliquam ejus notitiam delibare, in ordine ad alias Controversias, quæ hic, & alibi in hoc Opere tractantur.

§. III.

Explicatur & probatur necessitas scientiæ Mediæ.

Scientiam in Deo Mediam negant, ut dixi, ex processu Thomistæ, neque eam admittunt plerique Scotistæ; plures tamen Academicæ, ac Scholæ celebriores eam non excludunt, imò passim à viris doctissimis, multis, magnisque encomiis celebratur, ut videre est apud P. Henao, & plures alios. Ut verò controversiæ decisio, ejusque probatio distinctius intelligatur.

Dico primò, admittenda est in Deo scientia illa conditionalium, quam nos mediam vocamus, hoc est, novit Deus infallibili scientiâ non solum quid agere possint, sed etiam quid facturæ essent singulæ causæ liberæ, si locarentur in his vel illis circumstantiis ad actionem ponendam vel non ponendam conducentibus, & haberent omnia ad liberè agendum requisita, quamvis causæ illæ nunquam sint futuræ, vel certè nunquam in talibus circumstantiis constituendæ; cujus exempla dabimus assert. 2. de Tyrinis & Ceilitis.

Scientiam hanc infallibilem de conditionatè futuris habere Deum, saltem in suis decretis, de quibus infra, admittunt quoque recentiores Thomistæ: negant tamen illam absolute nonnulli antiquiores, ut Ledesma, Cabrera, alique, qui circa objecta sic conditionatè futura agnoscebant tantum in Deo, scientiam conjecturalem: ac Ledesma quidem de scientia futur. conting. *disp. 2. differ.* disertè asserit, posse quidem Deum judicare quid foret verosimilius vel probabilius in tali eventu, non tamen posse definitum judicium ferre, quod hoc esset aut erit, si illud fiat vel fieret.

Oportet igitur accuratè observare, controversiam celeberrimam inter Thomistas & authores Societatis non esse sitam in eo, An Deus certò cognoscat futura contingentia quæ nunquam erunt, sed tantum

ars de kin

theologia

tum futura essent posita hac vel illa conditione: in hac enim scientia Deo attribuenda plerique nobiscum conveniunt. Sed quaestio principalis est, An Deus cognoscat illa futura directe in seipsis sive antecedenter ad sua decreta, ut docent auctores Societatis; an vero in suis Decretis, quæ Thomistæ statuunt in Deo absoluta ex parte actus, & conditionata ex parte objecti, circa omnes actiones liberas conditionate futuras, quale est hoc decretum; Decerno ut si Petrus intraret domum Caiphæ Christum neget; si respiciatur à Christo moveatur ad poenitentiam. Cum autem alij in hujusmodi decretis, cum prædeterminatione physica quibus nituntur, gravem ostendant difficultatem, ut consistant cum libertate actuum humanorum, quam beneficio scientiæ mediæ facilius expediunt; hinc illa scientia contra se; suosque Auctores aliquem invidiæ fomitem ministravit.

Dico tamen secundò, Scientia mediæ jam explicata fundamentum habet solidissimum tam in Scriptura, quam in Ratione.

Probatum itaque primò, ex pluribus Scripturæ locis, ac præcipuè 1. Reg. cap. 23. ubi Davidi Deum consulenti, An descenderet Saul in Urbem Ceilam, & an eo adveniente viri Ceilitæ Davidem Sauli tradituri essent. Respondit Deus, *Si manseris in Ceilam descendet Saul, & à Ceilitis in manus ejus tradetur.* Itaque prævidit Deus sub conditione futurum adventum Saulis, & traditionem Davidis, quæ nunquam absolute consecuta est. Atqui Deus non habuit decretum quo voluit ut si David permaneret in urbe, Ceilitæ eum traderent. Ergo Deus illud prævidere debuit independentè à tali decreto, per scientiam quam vocamus mediæ. Minor probatur, Quia Deus non potest velle, aut decernere ut fiat malum, quale facturus erat Saul postulando sibi tradi, & Ceilitæ tradendo Davidem innocentem, aliàs enim Deus id decernendo se præberet auctorem actus mali: nam eadem ratio quæ vetat Deum absolute prædefinire actus peccaminosos, prohibet etiam eosdem decernere sub aliqua conditione.

Probatum idem ex verbis Christi Matthæi 11. *Si in Tyro & Sidone facta fuissent virtutes quæ factæ sunt in te, olim in cilicio & cinere poenitentiam egressi.* Ubi exprobrat Judæis quod poenitentiam non egerint, qualem facturi erant Tyrii & Sidonii, si Deus illis eadem miracula, eandemque gratiam præbuisset. Nullam autem vim habuisset ista exprobratio, sed potius frivola & iniqua foret, si necessarium esset, istiusmodi decretum ex parte actus absolutum, quo statuerit Deus convertere Tyrios, si Christus apud illos virtutes & miracula patrasset. Respondere enim Judæi Christo exprobranti merito potuissent: *Quid mirum est convertendos Tyrios si vidissent illa miracula, & nos illis visis minime converti? Quandoquidem Decretum habueris convertendi Tyrios si signa illa spectassent, pro nobis autem sub eadem conditione convertendis desit tale Decretum, quod tamen ad nostram conversionem est omnino necessarium.* Tandem enim illud est, ac si Judex captivum, quem clausum detinet, hortetur ut carcere egrediatur, & egredi cunctantem hoc modo increpet. Si hoc dicerem socio captivo, ille confestim exiret, habeo enim decretum, ubi hoc dicerem simul fores carceris illi referandi, quod tibi facere non decevi.

Quis non videt viro prudenti, multò magis Christo, indignam esse istam increpationem, admissa necessitate talis decreti.

Retorquet in nos istam Judæorum querelam in nuperis Theſibus Eximius P. Janſens, nec non Exim P. Harney theſi 16. *Idem*, inquit, *in tua opinione dicerent* (Judæi) *ob negatam ipsis vocationem certò congruam*, qualis Tyrus concessa fuisset. At non ferit nos ista retorſio. Replicare enim isti querelæ in nostra sententiâ merito potuit Christus, hoc modo: Vestra culpa factum est quod illa gratia sufficiens quæ nunc vocati estis, non fuerit præviſa certò congrua & efficacis, qualis omnino eſſet, si velletis cum ea liberè converti & poenitere, quod in vestra situm est potestate. At non ita ab ipsorum libertate pendeat, quod Deus ab æterno non habuerit Decretum illud ex parte actus absolutum visis miraculis illos convertendi per mediâ prædeterminantiâ, quale decretum ponunt in Deo respectu Tyriorum, si eamiraculâ ipsis propoſita fuissent.

Porro ad enervandam vim argumenti quod supra assumptum pro scientiâ mediâ, novam subtilitatem commentus est Joannes Caramuel in sua Theologia Fundamentali lib. 1. Theſi 6. Statuit ille in Tyriis & Sydoniis piâ affectionem erga miracula, & decretum actuale amplectendi Religionem quam viderent miraculis comprobata: ex quo, inquit, per infallibilem consequentiam constare poterat, visis prodigiis, convertendos fuisset: piû autem affectum, & illud actuale Tyriorum decretum cognoscebat Deus scientiâ visionis; nihil igitur opus erat scientiâ mediâ.

Sed respondeo, machinam hanc imaginariam facile corruiere, negando in Tyriis eo tempore existisse istud actuale decretum, quod nullo fundamento ab adversariis astruitur. Vel enim decretum illud publico Senatus, populique consensu conditum fuit, vel privato singulorum civium consilio conceptum. Si publico omnium consensu, incumbit adversariis ostendere, in quibus tabulis, aut monumentis decretum illud memoriæ proditum existat, nisi velint agnoscere, non Tyriorum decretum, sed suum esse commentum. Si autem asserant privato consilio singulorum animos miro consensu coaluisse in piû illud decretum capeſſendæ Religionis miraculis confirmatæ; nemo non videt quam parum probabilis, multò minus infallibilis sit arcanus ille Tyriorum consensus: cum passim in Scripturis de Tyriorum dura cervice, & impietate extant plurima, de pio autem ad veram Religionem affectu nihil uspiam scriptum reperitur, præterquam in eorum libris qui hoc contra scientiam mediâ argumentum recenter excogitarunt; quod cum ostenderim probabili fundamento destitutum per se corruiere, non est cur operosius expugnetur.

Aliam, sed non multò meliorem, evadendi viam tentarunt nuper aliqui, qui ad eundem Scripturæ locum respondent; Tyrios præ Judæis minori affectu suis vitiis, & erroribus adhæſiſſe: Potuit igitur Deus per visionem istius affectus infallibiliter scire, Tyrios non amplius erroribus suis adhæſuros fuisset, si eodem tempore fuisset fortius impulsus ad poenitentiam per gratiam & miracula, quibus conversi non sunt Judæi, utpote suis vitiis & erroribus majori affectu alligati. Sufficiet ergo, absque scientiâ mediâ

media, visio divina circa istam Tyriorum dispositionem olim actu existentem, ut inde certò cognoscat eorum pœnitentiam sub conditione futuram.

Sed contra, Supponere videtur hæc responsio, minorem affectum in vitia, accedente majori impulsu gratiæ, necessariò succumbere, & voluntatem gratiæ tunc impellenti infallibili lege obscurandam: unde sequetur, pœnitentiam sic prævisam non fore liberam, atque ita hanc responsionem impingere in doctrinam Jansenii de gratia victrici: parum enim referre videtur, siue major impulsus gratiæ necessariò victricis componatur cum minori affectu in vitia, siue cum minori inclinatione concupiscentiæ, modò voluntas sub illis constituta ex vi intrinseca & infallibili istius gratiæ ad actum pœnitentiæ determinari debeat.

Quamquam & hæc objectio, in hypothesi quam supponit, eodem cum priori vitio laboret. Gratis enim assumitur Tyrios & Sydonios, homines insigniter impio, minori affectu suis vitiis adhaesisse, quam Judæos Bethsaidæ incolas, qui Dei notitiâ, & lege, & plurimis divinæ ultionis exemplis instructi erant, quibus poterat vehementior in vitia affectus non parum elidi. Et in hoc ipso consistere videtur vis exprobrationis divinæ, quod cum Tyrii & Sidonii infideles majorem haberent obicem conversionis, facilius tamen per eadem miracula, eandemque gratiam liberum voluntatis arbitrium ad pœnitentiam inflexissent.

Quod si adhuc de Tyriorum moderatori in vitia affectu benignius hic sentiendum esse contendas, cogere etiam ad Sodomitas idem patrocinium extendere. Nam in eodem contextu de Capharnaò Judæorum urbe continuò subiungitur; *Si in Sodomis facta fuissent virtutes quæ in te, forte mansissent usque in hodiernum diem*, nempe per securam conversionem & pœnitentiam. An ergo cognovit Christus scientiâ visionis Sodomitas minori affectu ferri in sua vitia, quam Judæi Capharnaïtæ suis erroribus adhaerere? Ac contra, ipsa Scriptura disertè testatur *Genesis 13*. Sodomitas fuisse homines pessimos, & in suis vitiis ad extremum induratos: & tamen horum pœnitentia conditionata præ Capharnaïtis à Christo cognita, & prænnunciata fuit, non utique ex minori in vitia affectu, qui ultricibus è cælo flammis ac sulphure cohibendus erat; sed ex ipsa libera, ac laudabili voluntatis ad pœnitendum determinatione sub conditione futura, & per scientiam mediam prævisâ. Neque video quorsum, ob expositionem tam parum solidam, aliqui scientiæ mediæ patroni judicaverint hunc Scripturæ locum non satis illi patrocinari.

Probatum secundò assertio, ex Ratione, quâ simul scientiæ mediæ singularis usus, ac necessitas declaratur. Quia ad salvandam libertatem & meritum nostrorum actuum necesse est dicere, omnes gratias quæ ad actum eliciendum proximè conducunt esse indifferentes, sic ut voluntas illis habitis possit se ipsam determinare siue ad agendum, siue ad non agendum: actio enim ad quam voluntas non à se, sed ab alio principio determinatur, non potest esse voluntati libera, aut meritoria. Et tamen ex altera parte necesse est asserere aliquas gratias sic dari à Deo ut infallibiliter inferant actum voluntatis creatæ, cum non possit Deus homines certò destinare ad

merita gloriæ aternæ, nisi per gratias quas novit fore efficaces. Hæc autem duo optimè conciliantur per scientiam mediam, & non ita per viam cui alii insistant. Nam posito quod Deus istâ scientiâ videat, Si Petrus in talibus circumstantiis habeat hanc gratiam eliciet actum amoris Dei, potest decernere Petro dare in talibus circumstantiis illam gratiam: atque ita decernet gratiam quæ infallibiliter inferet effectum, liberè tamen penendum, ex determinatione libera Petri per scientiam mediam prævisâ. At verò absque ista scientia non ita apparet, quâ ratione possit dicta efficacia gratiæ à Deo danda cum libertate voluntatis conciliari. Debet enim illa efficax & infallibilis connexio gratiæ cum actu provenire, vel ex ipsa natura & entitate gratiæ, per se determinantis, & sic non relinquet voluntatem proximè indifferentem ut possit seipsam determinare: vel certè ponet aliud quo proximè determinetur, in præjudicium libertatis. Quæ difficultas plures etiam ante Jansenium, in eum errorem impulit, ut absolute negarent ad libertatem requiri illam voluntatis indifferentiam. Hunc nos scopulum existimamus aptissime declinari per usum scientiæ mediæ jam expositum, alii aliter, quorum varias & probabiles de hoc puncto sententias dabimus infra in Controversia septima.

§. IV.

Dissolvuntur breviter variorum Argumenta contra scientiam Mediam.

Objiciunt primò, Scientiam mediam auferre Deo rationem primæ causæ, & primi liberi. Absit tantum nefas à Scientia illa minimè noxia. Probant tamen, Quia supponit liberam determinationem voluntatis creatæ conditionatè futuram, ante omne decretum actuale, & determinatum voluntatis divinæ. Esto: Quid inde piaculi, quod Causa prima considerata in statu conditionato nihil actu agat, ubi actu nihil agitur. Sic enim in simili forma argumentor, & ostendo ex illa objectione sequi, Scientiam etiam simplicis intelligentiæ auferre à Deo rationem primæ causæ, & primi liberi: Deus ut cognoscens per scientiam simplicis intelligentiæ objectum in statu possibilitatis v.g. actum creaturæ possibilem, nullum de eo objecto habet actuale decretum: ergo Deus ut sic cognoscens non est prima causa, aut primum liberum. Si claudicat hæc sequela, vacillat & ista; Deus per scientiam mediam cognoscens objectum in statu conditionato nullum de eo habet actuale decretum: Ergo Deus ut sic cognoscens non est prima causa, aut primum liberum. En utrobique error idem manifestat, quod nempe exigatur in statu non absoluto divina libertas absolute exercita.

Debet igitur hic primum liberum siue primum determinans sumi proportionatè ad statum in quo objectum consideratur, hoc est, in statu possibilitatis, Deus est primum liberum siue determinans, non actu, sed possibiliter: in statu conditionato Deus est primum liberum non actu, sed conditionatè, siue, esset primum agens liberè si conditio poneretur: in statu autè absoluto Deus est primum liberum actu & absolute. Cum ergo pro illo triplici statu, in quo res eadem considerari potest, Deus sit primum agens & primum liberum, nullo prorsus modo

Arde
Kin

theo-
logia

modo per scientiam mediam excluditur à ratione primi agentis, liberi, determinantis. Nec impedit illa quo minus omne agens, & liberum creatum à Deo volente & decernente accipiat & ipsam potentiam eligens, & totum actum electionis, relativè ad statum possibilem, conditionatum, aut actualem, in quo res à mente nostra consideratur existere. Hoc si ritè attendatur, multum difficultatis, & contentions evanesceret.

Objicies tamen secundò: Scientia media lædit in hoc libertatem divinam, quod non proponat Deo objectum suum cum indifferentia ad existendum, vel non existendum, sed exhibeat determinatè futurum, si ponantur certæ circumstantiæ, quasi præveniendò determinationem divinam.

Respondeo negando assumptum: & iterum moneo, frustra objici lesionem aut impedimentum libertatis in statu conditionato, ubi non datur locus libertati exercendæ, quæ tantum actu exerceri potest in statu absoluto. Cæterum non proponit scientia media actum voluntatis humanæ futurum sine dicta indifferentia, nisi ex hypothesi quod Deus liberè vellet suam gratiam, & concursum, & reliquas conditiones præbere, cum quibus prævidetur connectenda actio voluntatis humanæ, adeoque actus conditionatè prævisus per scientiam mediam, supponit etiam conditionatum exercitium libertatis divinæ, sive, quod hoc exercitium actu esset, si actura foret voluntas creata. Non enim concipitur hæc actura, nisi supponantur ad futura omnia ex parte Dei ad agendum requisita.

Objicies tertio: Cum scientia media non consistit libertas voluntatis creatæ: Posito enim auxilio divino, & scientia media quæ Deus novit, si detur hoc auxilium in his circumstantiis habiturum effectum, non potest non sequi consensus voluntatis creatæ.

Respondeo, Si ita noxia est libertati humanæ scientia media auxiliî indifferentis, vix prævisioni prædeterminationis physica, actum per se infallibiliter inferentis. Nihilominus, admittunt adversarii Deum prævidere, si ponatur prædeterminatio physica, voluntatem liberè consenturam: Si ergo scientia conditionata futuræ prædeterminationis, non tollit libertatem voluntatis humanæ, quomodo eam tolleret scientia conditionata auxiliî indifferentis, quod ex parte sua voluntatem indeterminatam relinquit.

Ad rationem itaque allatam, in forma dico: Posito auxilio divino, & ista scientia media, non potest non sequi consensus voluntatis humanæ, necessitate aliqua simpliciter antecedente istum consensum, nego; necessitate aliqua consequente & præsupponente liberum exercitium voluntatis, concedo; hæc autem præscientia non potest tollere illam libertatem cuius exercitium à præscientia non pendet, sed potius illa præscientia dependet à determinatione conditionata & libera ipsius voluntatis. Per scientiam itaque mediam ideo solum novit Deus Petrum consenturum, si ponatur in his circumstantiis, quia re ipsa in illis constitutus ad consensum liberè se resolveret. Nulla igitur hic est necessitas nisi merè consequens ex hypothesi liberæ determinationis voluntatis humanæ, cum absolutè fuerit in potestate Petri efficere ut Deus hanc scientiam non haberet, sed contrariam de negatione consensus, si nempe Petrus in illis circumstantiis positus nollet consentire.

Quinimo, si voluntas esset instructa gratia, & concursu Dei, & aliis ad agendum proximè requisitis, eodem modo actum eliceret etiam si scientia illa à Deo penitus abesset. Ita enim præscientia conditionata, quæ in actu nullo modo influit, non requiritur ad hoc ut voluntas possit agere; uti aliqui præposterè concipiunt, sed ut Deus in decernendo actu libero creaturæ procedat providè, & non cæco modo, per auxilia & media indifferentia, cum quibus non potest cognosci conjungendum esse effectum, nisi id exploraret beneficio scientiæ mediæ; sine qua in obtinendo efficaciter actu libero, dirigendæ essent à Deo sui gratiæ eventus incerto: sicut ab homine emittuntur in scopum plures sagittæ, de quibus incertus est an hæc, an alia scopus attingeretur, cum singulæ ad hoc sint indifferentes, & possint à scopo aberrare.

Instabis. Etiam admitteretur scientia media esse posterior consensu voluntatis creatæ ut conditionatè futuro, est tamen illa prior eodem consensu in statu absoluto, sive ut est absolutè futurus, & stante illa præscientia necessariò sequitur: Ergo scientia media aufert libertatem istius consensus ut est absolutè futurus.

Respondeo distinguendo antecedens: Scientia media est prior consensu absolutè futuro aliqua prioritate rationis, in quantum dirigit Deum ut actum futurum absolutè decernat, concedo antecedens: Est prior consensu absolutè futuro aliqua prioritate naturæ, per modum causæ influentis, nego antecedens. Tantum enim requiritur illa scientia in Deo, ut cognoscatur consensus ille positus mediis indifferentibus infallibiliter secururus, non verò ut illa in actum influat. Quinimo positus ceteris prærequisitis actus ille non minus eliceretur, etiam si scientia media abesset, ut supra ostendi, uti & ipsam scientiam mediam potius dependere à libero exercitio hujus actus sub conditione futuri.

Quomodo verò universum scientia mediæ, aut alia, quæ sic præcedunt actum liberum ut ab ipso libero actus exercitio dependeant, nullo modo officiant libertati, clarius elucefcet ex similitudine Umbrae, quæ Corpus nostrum antecedit quando sol nobis à tergo obvertitur. Nihil enim ambulantis libertati obest illa umbra necessariò antecedens, cum illa non obstante possit homo pro suo arbitrio huc, vel illuc ambulare, & efficere ut hæc, vel illa umbra præcedat, quamvis ex hypothesi quod ster ad solem retro lucecentem debeat aliqua umbra hominem antecedere. Est autem rerum futuritio quasi quædam umbra intelligibilis, quæ licet, intervallo temporum, rerum futurarum existentiam antecedit, ab hanc tamen futua existentia, tota illa antecedens futuritio dependet. Non potest igitur illa futuritio aut prænotio rerum futurarum libertati præjudicare, etiam si res quæ est, vel esset futurus, per suam futuritionem antecedentem, seipsam quodammodo objectivè antevertat, uti umbra quasi quid idem cum corpore, ipsum corpus antecedit. Quæ similitudo facilius accommodabitur rebus quæ tantum sub conditione essent futuræ, si more Mathematicorum nunc consideremus astrorum umbras sive eclipfes, quæ post viginti millia annorum essent futura, quamvis forte mundus tam diu non stabit; adeoque eclipfes illæ nunquam sint futura, habent tamen nunc suam futuritionem in mente Mathematicorum.

ticorum. Sic etiam futuritio conditionata non causatur ab ullo quod actu est. vel erit, sed ab eo quod est si conditio poneretur. Et per hanc similitudinem aptè explicari potest, quo pacto omnis Dei præscientia, prædefinitio, prædestinatio, reprobatio, quamvis fuerint ab æterno, non tollant hominis libertatem, sed à nostro arbitrio benè, vel malè operante dependeant, quòd agrè capiunt rudiores.

Objicies quartò : Usus ille scientiæ mediæ favere videtur errori Semipelagianorum. Si enim Deus in distribuenda gratia dirigatur per scientiam illam conditionalem, sequetur opera conditionatè ponenda, esse causam cur Deus hanc gratiam homini largiatur, in hoc autem errarunt Semipelagiani.

Respondeo, negando assumptum : Ad argumenti sequelam dico, Opera conditionatè ponenda, etsi sint certo modo causa finalis, ad quæ obtinenda conceditur gratia, non esse tamen opera illa causam meritoriam, aut impetratoriam gratiæ, sic ut illa nondum existentia gratiam sibi à Deo tanquam præmium concedi postulent, hoc autem contendeant Semipelagiani. Cum enim vellent omnem Dei gratiam homini dari ob merita ejus naturalia prævisa, & sæpe non reperirent merita absolutè futura, recurrerant ad merita, sive bona opera conditionatè ponenda, sic ut assererent ex duobus infantibus mortuis uni prædestinari Baptismum, & alteri negari, eò quod Deus prævideret, si supervivissent, unum benè acturum, alterum malè : Item uni adulto, non alteri, fidem predicari, eo quod Deus præsciret hunc, non illum, crediturum si fides illis annuncietur. Ista autem doctrina etiam apud defensores scientiæ mediæ proflus erronea est, cum certum sit nullum opus, nisi absolutè existens, præmium aut panam mereri : imò constet multos præmaturè mori ac salvari, qui si diutius vixissent, in multa demerita, & peccata incidissent, juxta illud Sapientiæ 4. *Raptus est ne malitia mutaret intellectum ejus* : quem proinde locum sibi adversum, teste S. Augustino *lib. de Prædest.* Sanctorum cap. 14. Semipelagiani repellabant, tanquam è libro non canonico citatum.

Causa itaque motiva cur Deus det alicui gratiam quam prævidet fore efficacem, potius quam merè sufficientem, est ipsa Dei bonitas, quam non tenetur in omnes æqualiter exercere : præscientia autem conditionalium proponit Deo opus bonum conditionatè futurum, uti dixi, non ut causam meritoriam gratiæ efficacis, sed tantum ut causam finalem, quæ non movet actu existens instar meriti, sed per modum objecti futuri, & per mediâ procurandi, juxta illud D. Thomæ *quest. 23. art. 5. ad primum.* Usus gratiæ præscitus non est ratio collationis gratiæ, nisi secundum rationem causæ finalis.

Objicies quintò : S. Augustinus agens contra Semipelagianos, scientiam mediâ non agnoscebat. Nam teste Prospero in epist. ad S. Augustinum, Semipelagiani credebant ab Augustino sub nomine prædestinationis, fatalem quandam induci necessitatem. Atqui istius necessitatis nulla poterat esse apparentia, si prædestinatur gratia indifferens, quæ per scientiam conditionalium certò cognoscitur consensus voluntatis liberè obtentura. Ergo D. Augustinus illam scientiam non agnoscebat.

Respondeo, Etsi S. Augustinus in statuenda præ-

R. P. Arsdok. Tom. I.

destinatione usus fuisset scientiâ mediâ, potuisse nihilominus Semipelagianis videri, etiam cum illa, non satis salvari hominis libertatem : Sicut etiamnum multi contendunt per prædefinitioem nixam scientiæ mediæ creaturæ libertatem everti, uti supra vidimus in objectione quarta, quamvis è contra alii existiment eâ positâ nullum esse evertendæ libertatis periculum.

De cætero, notam fuisse S. Augustino, aliisque Patribus scientiam illam conditionalium, sive mediâ, patet vel eo, quod noverint ex Scripturis Deum præscivisse, quid acturi fuerint Ceilitæ si David apud eos mansisset; & quid visis Christi miraculis fecissent Tyrii & Sidonii, de quibus supra. Atqui S. Augustinus & Patres non agnoverunt de actionibus istis sub conditione futuris decreta conditionata quæ ponunt Thomistæ, sæpè enim disertè docet S. Augustinus, non omnium rerum, quarum est in Deo præscientia, earum etiam esse prædestinationem sive decretum, sed prædestinationem esse de rebus bonis tantum, præscientiam etiam de malis. Ergo debet S. Augustinus cum aliis Patribus, ad præscientiam istarum actionum, maxime malarum, scientiam mediâ agnovisse.

His breviter dissolutis, Non parum subit admirari, argumenta ista ab adversariis jactari tanquam tela scientiæ mediæ, ac molinistis fatalia, cum tamen ex iis præcipua facillè possint unico verbo infringi, & in suos Authores retorqueti, ut jam ostendo.

Jactant imprimis S. Augustinum in concilianda gratia cum libertate nomen scientiæ mediæ nunquam usurpasse. Sed ne hoc prolixè disputetur, ita fit, quid inde? Nupiam gratiæ per se determinantis, nupiam physicæ prædeterminationis, nupiam istius decreti ex parte actus absoluti &c. nomen disertè expressit. An idè agnosces hæc quoque penitus repudianda tanquam S. Augustino ignota? Nihil igitur hinc in scientiam mediâ potius quam in adversariorum doctrinam invidiæ redundat.

At urgent alii D. Augustinum scientiam mediâ in Semipelagianis disertè reprobasse. Sed contra : Si scientiam hanc ne quidem de nomine novit, quò pacto eam disertè reprobavit? Dico igitur, S. Augustinum scientiam in Deo mediâ nunquam repudiasse, admitto tamen quandoque malum ejus usum in Semipelagianis reprehendisse. Verùm quid inde conicies? An non potest rei optimæ abusus esse pessimus? Si hac tempestate Calvinistæ gratiâ per se prædeterminante sic abutantur, ut perperam doceant per eam humanæ voluntati necessitatem inferri, an idè admittes gratiam illam esse Calvinianam & è Scholis relegandam.

Sed inquires, Semipelagiani olim agebant, aliquos infantes præ aliis ante mortem baptizari, & quosdam adultos præ aliis ad Fidem efficaciter vocari, quia nempe Deus per scientiam mediâ prævidit illos postea si superviverent fidem liberè amplexuros; quod ab Augustino & Ecclesiâ universâ merito damnatum fuit.

Respond. Semipelagianos in eo damnatos esse, quod dicerent opera bona ex viribus nature, & tantum conditionatè futura, vim habere meriti, & ad salutem conducere, non quòd assererent ea opera à Deo sub conditione fuisse prævisa.

Hoc si neges, & porrò contendas, illorum errorem

P

rorem

rorem in hac præscientia situm fuisse, Vide ne teipsum non minus quam tuos Adversarios incautè impugnes. Nam & ipse, saltem in decretis conditionatis, præscientiam de omni objecto etiam sub conditione futuro in Deo admittis; & tamen ex præscientia sic habita sequetur vim meriti absolutam competere operibus ut conditionatè futuris, si id ex vi scientiæ mediæ sequi debeat: Parum enim refert sive Deus in decretis, sive per scientiam mediam opera illa præcognoscat ad hoc ut rationem meriti obtineant, in quo illis attribuendo hæretici illi meritò damnati fuere. Atque ita ut alios in Pelagianum illud Pelagus demergas, teipsum in eandem ruinam incautè præcipitas.

Sunt & alii, qui scientiæ mediæ Patronis objiciunt, quod velint esse primi istius scientiæ authores, cum tamen ea sit antiqua, & pridem cognita: at contra alii ex adversariis eam novitatis insimulant. Nec desunt alii qui scientiam mediam penitus abstrusam, & inconceptibilem esse affirmant: alii verò eam ut nimis apertam, & facilem gratiæ & libertatis conciliatricem accusant, cum mysterium hoc maximè reconditum esse omnes agnoscant. Hæ accusationes dum semutuo interimunt, nostra responsione non egent.

Stant autem pro hac Scientiâ, præter Authores Societatis, variæ Academiæ, ac Doctores celeberrimi. Pro eadem apud Hennum & Philalethem cap. 3. §. 3. à pag. 175. ex *Archiepiscopis* enumeratur Hugo Cavellus, Antonius Peres, Augustinus Anrolinus, Gasper Nemius Duaci olim Professor: Ex *Episcopis* Malderus, Mascarenus, Dietalepius, Manriquez, Abelli, Crespi, Joannes Stienus, Levinus Torrentius, S. Franciscus de Salecius, novum Ecclesiæ tam sanctitate quam doctrinâ columnen & ornamentum. Ex quibus discernet idoneus lector, hanc Scientiam, & quæ illi innituntur dogmata, inter sanæ, solidæque doctrinæ articulos liberè recipiendam, etsi contra eam à pluribus more Scholastico disputetur, uti fit in Controversia sequenti.

CONTROVERSIA SECUNDA.

An detur Prædeterminatio Physica à Deo ad omnes actiones creaturarum.

§. I.

Status & Historia hujus Controversiæ.

Post Disputationes coram summo Pontifice institutas à Patribus Dominicanis contra scientiam Mediam & affines Controversias, rogarunt impensè Patres Societatis, ut sibi quoque liceret contra Prædeterminationem physicam, præsertim in materia de gratia, sua argumenta depromere. Itaque de illa coram Paulo V. habitæ sunt à P. Bastida octo disputationes, quæ durarunt usque ad diem 22. Februarii anni 1606. In quibus contendebat gratiam quæ est efficax in actu primo non esse talem ex sua physica entitate, sic ut eâ posita in voluntate, implicet contradictionem ex vilis gratiæ non sequi voluntatis consensum: idque ex quatuor potissimum principiis concludebat. Primò, ex testimoniis Scripturæ sacræ: 2. ex definitionibus Conciliorum Tridentini, Atracianæ, & Senonensis:

3. ex doctrina S. Augustini & ex aliis Ecclesiæ Patribus: 4. ex consensione quam conabatur ostendere inter hanc, & doctrinam Calvinii, non enim videbatur adhuc eo tempore in hoc conatu nimium excedere, cum paulò ante ab adversariis, prolixis parallelis, doctrina Molinæ, cum Pelagii institutis collata fuisset. Omnibus absolutis talis fuit Pontificis sententia, qualem de scientia media in §. II. supra retulimus.

Status itaque hujus celeberrimæ Controversiæ de Prædeterminatione physica genericè sumpta hic est. An ut creatura agat, necessariò prærequiratur prædeterminatio physica, quæ sit prævia aliqua motio ad singulas actiones à Deo producta in causa secunda, per quam applicetur, & determinetur ad agendum.

Prima sententia propria est Thomistarum, quæ asserit, præter concursum concomitantem, quem ponimus, causæ primæ cum secunda, necessariam esse motionem illam antecedentem, quæ posita creatura debeat agere, & quæ non posita nequeat operari, sive sit agens necessarium, sive liberum.

Disconveniunt tamen inter se Thomistæ in assignanda Entitate in qua præcisè consistat illa promotio. Primò, Bannez, Caprera, aliique apud Ruiz de Vol. Dei disp. 46. sect. 1. volunt esse qualitatem physicam & fluentem à Deo causis Secundis impressam, & per modum partialis principii prius naturam complementem actionem creaturæ; & sic dicendum est hanc præmotionem se tenere ex parte actus primi.

Secundo, docet Nazarius, & Capezudo, esse ipsam actionem creaturæ prout illa procedit à Deo ut causa determinante, & simul à creatura ut causa determinata; & juxta hanc expositionem, prædeterminatio videretur se tenere ex parte actus Secundi. Alii recentius ajunt, illam consistere in applicatione omnium prærequiritorum ad actum secundum, sive ad actionem necessariò ponendam.

Tertiò, Alvarez & Zumel tradunt prædeterminationem esse aliquid neque spectans ad actum primum, neque ad actum secundum, sed inter utrumque aliquid medium de utroque extremo aliquid participans, quam motionem virtuales nuncupant. Sed ista entitas media nullâ potest ratione fulciri; per hoc enim omninò corrui, quod neque D. Thomas, neque alii Theologi dividentes adæquatè actum in primum & secundum, talis actus medii unquam meminissent. Quodque per se inexplicabile videatur, aliquam rem absolute existere, & simul de actu primo aliquid participare.

Secunda opinio est Scotistarum, negantium creaturas applicari ad agendum per ullam hujusmodi entitatem illis intrinsicè inditam, asserunt tamen illas per decretum Dei extrinsecum, absolutum, & efficax ad agendum applicari ac determinari. In hoc igitur à Thomistis tantum discrepare videntur, quod hi doceant præviam creaturæ applicationem fieri per aliquid causæ creatæ intrinsecum, Scotistæ verò per aliquid extrinsecum. Sed neque sic prioris sententiæ difficultates satis evitant, neque desunt propriæ quas insuper incurrunt.

Tertia opinio prioribus opposita, & Scholæ Societatis universæ propria; rejicit omnem istiusmodi prædeterminationem physicam: Negatque applicationem